Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет
Полтавська обласна військова адміністрація
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України»
Одеський національний економічний університет
Сумський національний аграрний університет
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Кременчуцький національний університет
імені Миколи Остроградського
Українсько-Британський Центр Центру Європейської освіти та іноземних мов Полтавського
державного аграрного університету
Glendale Community College of Maricopa Community College System,
Arizona (США)
Atlântica – Instituto Universitário (Португалія)
WSHIU -Akademia Nauk Stosowanych w Poznaniu (Польща)
Queen Mary University of London Ukrainian Society (Сполучене Королівство Великої Британії та
Північної Ірландії)
The University School of Occupational Safety Management in Katowice (Польща)
Academy of Management and Administration in Opole (Польща)
University of Economics in Bratislava (Словаччина)
Scientific Center of Innovative Research (Естонія)
Riga Nordic University (Латвія)
Eurasian National University them. L. N. Gumilev (Казахстан)
Batumi Shota Rustaveli State University (Грузія)

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство»

30 вересня 2026 року

м. Полтава

Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет
Полтавська обласна військова адміністрація
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України»
Одеський національний економічний університет
Сумський національний аграрний університет
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Кременчуцький національний університет імені Миколи Остроградського
Українсько-Британський Центр Центру Європейської освіти та іноземних мов Полтавського державного аграрного університету
Glendale Community College of Maricopa Community College System, Arizona (США)
Atlântica – Instituto Universitário (Португалія)
WSHIU -Akademia Nauk Stosowanych w Poznaniu (Польща)
Queen Mary University of London Ukrainian Society (Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії)
The University School of Occupational Safety Management in Katowice (Польща)
Academy of Management and Administration in Opole (Польща)
University of Economics in Bratislava (Словаччина)
Scientific Center of Innovative Research (Естонія)
Riga Nordic University (Латвія)
Eurasian National University them. L. N. Gumilev (Казахстан)
Batumi Shota Rustaveli State University (Грузія)

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство»

30 вересня 2026 року

Полтава 2026

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text (дата звернення: 24.09.2026).

2. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1437-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1437-2015-%D1%80#Text (дата звернення: 24.09.2026).

3. Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.112024 р. № 1163-р URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/sho w/1163-2024-%D1%80#Text (дата звернення: 24.09.2026).

М. Новіков, здобувач вищої освіти,
О. Лега, к.е.н., доцент,
Полтавський держаний аграрний університет,
м. Полтава, Україна

ОБЛІК ВІДХОДІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність обліку відходів зумовлена необхідністю контролювати їх рух у натуральних показниках і правильно відображати відповідні операції в бухгалтерському обліку. Неповне оприбуткування зворотних відходів завищує собівартість продукції, а несвоєчасне визнання витрат на перероблення чи утилізацію викривляє фінансовий результат. Водночас використання відходів як вторинних ресурсів дає змогу скоротити споживання сировини та витрати підприємства [1].

Правові засади управління відходами визначає Закон України «Про управління відходами» [2]. Їх класифікація

здійснюється за Національним переліком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20.10.2023 № 1102. Для кожного виду відходів підприємство повинно встановити код, найменування, джерело утворення та подальші операції з ним. Порядок ведення державного обліку відходів і подання звітності затверджено наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26.11.2024 № 1534 [3]. Він передбачає застосування Типової форми обліку, електронного акта приймання-передачі та звітної форми. Передання відходів оформлюється через Інформаційну систему управління відходами, що забезпечує простежуваність їх руху.

Утворювачі відходів вносять дані щомісячно до 5 числа наступного місяця, а суб'єкти, які здійснюють збирання, перевезення або оброблення, – щоденно, не пізніше наступної календарної доби. Підставою є технологічні й бухгалтерські документи, дані зважування та акти приймання-передачі.

Отже, дані державного, первинного та бухгалтерського обліку мають бути узгодженими. Основні етапи й особливості облікового відображення операцій із виробничими відходами наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Облікове забезпечення операцій із виробничими відходами

Кількісний облік відповідно до Порядку № 1534	Бухгалтерське відображення	Документальне підтвердження
Реєстрація майданчика та ідентифікація відходів		
Місце і джерело утворення, код, найменування та вид відходів	Бухгалтерський запис не складається	Запис в е-Кабінеті, Національний перелік відходів, технологічна документація
Облік утворення відходів		
Обсяг, код, джерело утворення та операції з відходами; утворювачі вносять дані щомісячно до 5 числа	Зворотні відходи: Дт 209 – Кт 23	Типова форма обліку, виробничий звіт, акт оприбуткування
Передання відходів на перероблення		
Вид, обсяг, відправник, перевізник та отримувач фіксуються в ІСУВ	Дт 206 – Кт 209; послуги перероблення: Дт 206 – Кт 631, 685	Електронний акт приймання-передачі, картка перевезення, акт наданих послуг

Кількісний облік відповідно до Порядку № 1534	Бухгалтерське відображення	Документальне підтвердження
Оприбуткування результатів перероблення		
Фіксуються вид та обсяг отриманих матеріалів	Дт 201, 209 – Кт 206	Звіт переробника, акт перероблення, накладна
Використання або реалізація відходів		
Відображається відповідна операція з управління відходами	Використання: Дт 23, 91 – Кт 209; реалізація: Дт 361 – Кт 712; Дт 943 – Кт 209	Накладна, акт списання, договір, акт передання
Передання для утилізації або видалення		
Передання оформлюється в ІСУВ електронним актом із КЕП або УЕП	Дт 23, 91, 92, 949 – Кт 631, 685	Договір, електронний акт, картка перевезення, акт наданих послуг
Нарахування екологічного податку		
Облік обсягів розміщених відходів за їх видами	Дт 92, 949 – Кт 641	Податкова декларація, бухгалтерська довідка
Узагальнення та подання звітності		
Електронна звітна форма формується в ІСУВ за кожним об’єктом	Узагальнення даних аналітичного та синтетичного обліку	ІСУВ, бухгалтерські, складські й технологічні документи

Джерело: узагальнено за [1-6]

Дані табл. 1 показують, що облік виробничих відходів поєднує натуральні та вартісні показники. Спочатку підприємство визначає місце утворення, код, вид і кількість відходів, після чого відображає їх подальший рух у первинних документах, ІСУВ та бухгалтерському обліку. Порядок бухгалтерського відображення залежить від економічної цінності відходів. Оприбуткування зворотних відходів зменшує собівартість основної продукції, а їх повторне використання або реалізація дає змогу отримати економічну вигоду. Передання на перероблення формує вартість отриманих матеріалів, тоді як утилізація та екологічний податок збільшують витрати підприємства.

Важливе значення має узгодження даних Типової форми обліку, електронних актів, виробничих документів і бухгалтерських регістрів. Розбіжності між ними можуть

свідчити про неповне оприбуткування відходів, неправильне визначення їх вартості або несвоєчасне визнання екологічних витрат.

Отже, належна організація обліку відходів забезпечує контроль за їх утворенням і рухом, достовірне визначення собівартості продукції та витрат на утилізацію. Для цього доцільно вести аналітичний облік за видами відходів, місцями їх утворення, способами використання та напрямами понесених витрат.

Список використаних джерел:

1. Перерва, П. Г., Лега, О. В., & Безкровний, О. В. (2025). Синергія екологічного обліку та оподаткування в контексті досягнення цілей сталого розвитку. *Економічний простір*, (197), 107–115. https://doi.org/10.30838/EP.197.107-115

2. Верховна Рада України. (2022, 20 червня). *Про управління відходами: Закон України № 2320-IX*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text

3. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. (2024, 26 листопада). *Про затвердження Порядку ведення державного обліку відходів та подання звітності та Типової форми обліку відходів: Наказ № 1534*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0090-25#Text

4. Екологія підприємства. (б. д.). *Облік відходів на підприємстві: вимоги та зразок заповнення Типової форми*. https://ecolog-ua.com/news/oblik-vidhodiv-na-pidpryyemstvi-vymogy-ta-zrazok-zapovnennya-typovoyi-formy

5. Марущак, Л., & Білоус, О. (2019). Ідентифікація відходів у бухгалтерському обліку. *Галицький економічний вісник, 59*(4), 144–152. https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/59/745.pdf

6. Офіс сталих рішень. (2025). *Облік відходів у 2025 році: як заповнювати Типову форму і коли подавати?* https://ukraine-oss.com/oblik-vidhodiv-u-2025-roczi-yak-zapovnyuvaty-typovu-formu-i-koly-podavaty/